

Cultuur- participatie

● ● toolkit ●

Collectie van de Gentenaar

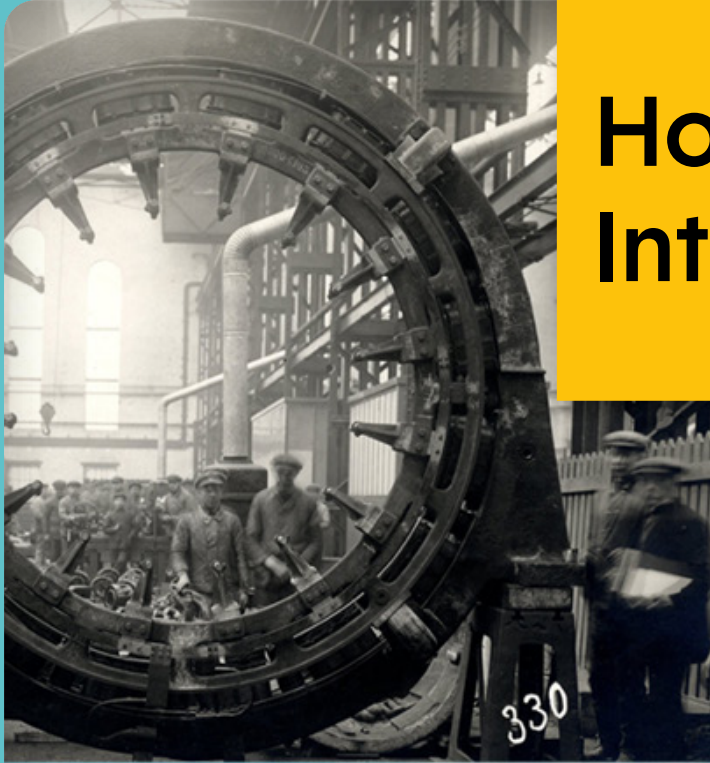

Dit project wordt medegefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling via het initiatief Urban Innovative Actions (UIA).

Inhoud

Hoofdstuk 1: Introductie	3
Collectie van de Gentenaar: het project	4
De cultuurparticipatie toolkit	5
Hoe gebruik je deze toolkit?	7
Hoofdstuk 2: Laat je inspireren	9
Deel 1: De 5-bouwstenen methode	10
Deel 2: Aanpasbare projecten	15
Deel 3: Kant-en-klare projecten	23
Hoofdstuk 3: Het proces door iDROPS	31
Hoe we te werk gaan	32
Workshops voor deze toolkit	32
Volgende stappen	34
Addendum	35
Project invulfiche	36
Contactlijst	37
Copyrights afbeeldingen	38

Hoofdstuk 1: Introductie

Collectie van de Gentenaar: het project

Wat als burgers, musea en erfgoedinstellingen vrij en creatief gebruik konden maken van elkaars objecten, documenten en verhalen? Een vernieuwend project maakt die kruisbestuiving mogelijk: de Collectie van de Gentenaar.

Stedelijke erfgoedinstellingen bezitten een schat aan objecten en verhalen. Ondanks de digitalisering blijft waardevolle erfgoedkennis vaak nog hangen binnen de eigen muren. En buiten ligt nóg een schat verborgen: hoe inwoners dat cultureel erfgoed ervaren en de verhalen die ze erover vertellen. De 'Collectie van de Gentenaar' brengt die 2 werelden samen.

De 'Collectie van de Gentenaar' verenigt het erfgoed van het Design Museum Gent, STAM, Industriemuseum, Huis van Alijn en Archief Gent. Open (gelinkte) data maken zo'n 100.000 erfgoedobjecten voor het eerst openbaar. En hoe.

De creatieve sector tovert de gedigitaliseerde collectie om tot een spectaculaire visualisatie: een hoogtechnologische belevingsruimte, de CoGent box. Objecten, documenten en verhalen komen er tot leven voor de ogen van inwoners en geïnteresseerden. De initiatiefnemers Stad Gent, Design Museum Gent en District09 (Digipolis) slaan hiervoor de handen ineen met andere musea, kennisinstellingen en bedrijven uit de creatieve sector: STAM, Huis van Alijn, Industriemuseum Gent, UGent, Inuits, Fisheye, Chase Creative, Meemoo, Studio Dott en iDROPS.

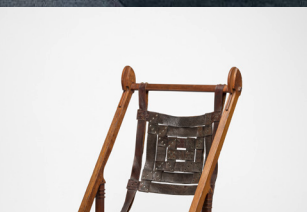
Gentenaars verrijken de collectie

Musea, organisaties en bedrijven samenbrengen is niet het enige effect van 'De Collectie van de Gentenaar'. Er is nog een einddoel: Gentenaars meer en beter laten participeren aan cultuur in de stad en daarmee de sociale cohesie versterken.

De 'Collectie van de Gentenaar' ontwikkelt tools en methodes om burgers sneller in contact te brengen met het bestaand stedelijk erfgoed en dat te verrijken met objecten, verhalen, foto's ... Vanaf begin 2022 reist de CoGent box (interactieve exporuimte) rond in 3 wijken: Sluizeken- Tolhuis-Ham, Watersportbaan-Ekbergem en Wondelgem. In juni 2023 wordt De 'Collectie van De Gentenaar' afgerond. Dan krijgt de CoGent box een permanente stek in DING, de nieuwe vleugel van Design Museum Gent.

Het project wordt gesubsidieerd door het Urban Innovative Actions-initiatief en is binnen Europa vernieuwend op het vlak van digitalisering, co-creatie en participatie in de sector van stedelijk cultureel erfgoed.

De cultuur-participatie toolkit

Heb je interesse om je te engageren in de Collectie van de Gentenaar? Deze toolkit voor cultuurparticipatie helpt je om mensen te betrekken bij cultureel erfgoed.

Mensen betrekken kan op verschillende manieren:

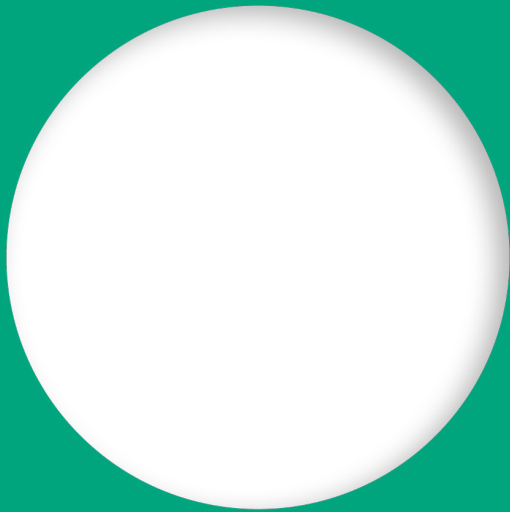
- deelnemen en organiseren van projecten
- ontmoeten en verenigen van mensen
- zoeken naar voorwerpen
- bezoeken van de collectie
- toevoegen aan de collectie

Deze toolkit is een modulair opgebouwde leidraad vol methodes en oefeningen. Zo stimuleren en inspireren we bewoners om zich actief bezig te houden met cultureel erfgoed.

Hij is bedoeld voor onder meer professionals in buurtwerk, cultuur, musea, scholen, organisaties, verenigingen, erfgoedinstellingen en sleutelfiguren in een buurt.

De methodologieën in dit document zijn gebaseerd op de inzichten van de partners en belanghebbenden van het project:

- Bij iDROPS hebben we geleerd van de experts onder onze projectpartners en hebben we hun methoden en tips toegepast in ons proces en in deze toolkit. Onder het hoofdstuk 'Kant-en-Klare Projecten' geven we een selectie van de succesvolle projecten van deze partners zoals The Raconteurs en De Vierkante Kilometer.
- iDROPS organiseerde participatieve en co-creatieve workshops, waarin deze uiteenlopende partijen werden samengebracht: van projectpartners tot kunstinstellingen; van moeilijk bereikbare inwoners in Gent tot vertegenwoordigers van buurtorganisaties.

De 2 uitdagingen in het ontwerp van de toolkit waren:

- Hoe kunnen we de interesse van de bewoners voor cultureel erfgoed stimuleren? Hoe kunnen we burgers aanmoedigen om bij te dragen tot de uitgebreide collectie van de Gentse erfgoedinstellingen?
- Hoe kunnen we de sociale cohesie en de sociale inclusie tussen de bewoners van de wijken versterken?

De toolkit

- mobiliseert burgers en professionals om activiteiten te organiseren.
- geeft inspiratie voor nieuwe participatieve projectideeën.
- biedt een gemakkelijk te implementeren structuur voor projecten.
- maakt aanpassing mogelijk voor een grotere betrokkenheid van verschillende doelgroepen.
- kan worden aangepast aan diverse behoeften en dynamieken in verschillende buurten.
- besteedt aandacht aan toegankelijkheid.

Deze toolkit is dan ook een 'levend document'. Het is een eerste belangrijke stap in het proces van samenwerken met bewoners bij het creëren van participatieve projecten over cultureel erfgoed. Hij zal aangepast worden op basis van de feedback en expertise van burgers en erfgoedprofessionals.

In hoofdstuk 2 vind je 3 benaderingen om je eigen projecten te organiseren:

- We beginnen met een spel dat inspiratie geeft voor co-creatieve projecten.
- In het tweede deel geven we meer uitgewerkte projectideeën, waaruit je kan kiezen op maat van je vereniging en je gemeenschap.
- Tot slot geven we enkele voorbeelden van geslaagde projecten uit Gent met tips van de experts. Het zijn beproefde en betrouwbare methodes, die je kan toepassen en aanpassen aan je project.

Aan het einde van de toolkit vind je een project invulfiche om zelf in te vullen.

Houd bij elk project rekening met deze 4 punten:

De 2 pijlers

We streven naar cultuurparticipatie van de bewoners. Hoe kunnen de werkvormen die we gebruiken de interesse van bewoners voor cultureel erfgoed stimuleren, en ons extra interessante verhalen opleveren?

We streven naar versterking van de sociale cohesie: Hoe kan de werkwijze leiden tot meer sociale verbondenheid?

Let op de toegankelijkheid:

De Stad Gent streeft naar toegankelijkheid en heeft in 2010 een [charter](#)¹ ondertekend. Het doel is om alle inwoners en bezoekers van Gent gelijke kansen te geven om zich te ontplooiën en deel te nemen aan de samenleving. In De Collectie van de Gentenaar streven we ernaar dat alle projecten en omgevingen zo toegankelijk, begrijpelijk en bruikbaar mogelijk zijn voor alle mensen, zonder aanpassingen of aangepast design.

Raadpleeg de [principes](#)² en [doelstellingen](#)³ van Universal Design. Die bieden je meer inzicht en vormen een leidraad voor toegankelijke projecten. Voor meer informatie over mogelijke fysieke functionele beperkingen, zie [The Enabler Concept](#)⁴.

¹stad.gent/sites/default/files/media/documents/19_01391_toegankelijkheid_CHARTER_L_A1_05_LR.pdf

²toegankelijkgebouw.be/Home/UniversalDesign/7basisprincipes/tabid/94/Default.aspx

³wbdg.org/design-objectives/accessible/beyond-accessibility-universal-design

⁴researchgate.net/figure/The-Enabler-from-Steinfeld-et-al-50_fig1_262645902

Krijg toestemming voor informatie:

Auteursrecht en privacyrechten zijn belangrijk. Zorg dat je je aan de wet houdt en vraag schriftelijke toestemming aan de deelnemer wanneer je informatie en audiovisuele gegevens verzamelt.

Definieer wat je wil bereiken:

Denk vanaf het begin na over wat je wil leveren (dienst/product), en hoe en waar je producten wil gebruiken. Dat helpt je te bepalen wie je bij het project moet betrekken en kan ertoe leiden dat je gaat samenwerken met plaatselijke instellingen, deskundigen, kunstenaars of vrijwilligers van verenigingen of bewoners met specifieke talenten.

Als je verhalen verzamelt of deelt: wat wil je ermee bereiken? Wil je het toevoegen aan een museumcollectie, gebruik je het als een manier van communiceren in het project, of is het een manier waarop je de sociale cohesie wil vergroten? Door hier vooraf bij stil te staan, heb je nagedacht over:

- de verwachtingen van de deelnemers, en hoe daarmee om te gaan.
- de verwachtingen van musea en erfgoedinstellingen.
- de betrokkenheid van of een maatschappelijk werker of een historicus.

Hoofdstuk 2: Laat je inspireren

Deel 1: De 5-bouwstenen methode

Het doel van deze methode is om iedereen de kans te geven projecten te bedenken. Of je nu een buurtwerker bent, een leerkracht, een verzamelaar, een bewoner die meer sociale verbinding in de buurt wil...

Iedereen is welkom om mee te spelen.

Je kunt verschillende doelstellingen nastreven: moeilijk bereikbare groepen bewoners aantrekken, inspelen op specifieke behoeften van de deelnemers, kansen in de buurt benutten om informatie te verzamelen... De mogelijkheden zijn eindeloos binnen deze methode.

Dit zijn de 5 bouwstenen die elke activiteit nodig heeft:

- **soort activiteit:** wat ga je samen met je doelgroep of projectteam doen?
- **thema:** wat is de focus, waarover gaan de activiteiten?
- **manieren om verhalen te verzamelen:** hoe kan je de input van de deelnemers vastleggen?
- **doelgroep:** met wie wil je samenwerken, wie wil je bereiken, van wie wil je verhalen horen?
- **resultaten:** Wat wil je na de activiteiten in de hand hebben? Welke resultaten streef je na met je project?

Bij elke bouwsteen zijn er ongeveer 30 opties (zie de tabellen op de volgende pagina's). Deze opties vind je ook als een kaartspel via www.collectie.gent/cocreatie. De kaarten of de tabellen met de bouwstenen kan je zelf uitprinten en knippen.

Hoe spelen: *Kies, Mix en Brainstorm*

Stap 1: Kies één element uit 3 van de 5 bouwstenen uit de tabel.

Hoeveel kaarten kies je?

Dat hangt af van waar je je het beste bij voelt. Het hoeven er niet per se 3 van de 5 te zijn. Je kan ook 1 element uit 1 blok kunnen kiezen, of iets uit alle 5. Het is een open en creatief proces: experimenteer ermee.

Hoe kiezen?

De keuze van de kaarten kan:

- bewust zijn (met een specifiek doel)
- willekeurig zijn (er niet veel over nadenken)
- blind zijn (zoals een kaart trekken uit een stapel zonder te kijken. Als je de kaarten niet afgedrukt hebt een willekeurig nummer geven voor elke bouwsteen en dan aflezen van de tabel).

Als jij en je gemeenschap iets specifieks nodig hebben, dan is het aan te raden om de kaarten bewust te kiezen. Als je op zoek bent naar out-of-the-box ideeën, moedigen we je aan om te spelen met willekeurige of blinde keuzes. Daardoor heb je meer onverwachte combinaties van kaarten in de hand.

Dit is een goede manier om je gemeenschap bij het proces te betrekken. Het biedt een kans voor co-creatie en participatie: nodig een kleine groep burens uit om samen te spelen, en je zal tot projecten komen waar zij zich eigenaar van voelen en dus in investeren.

Stap 2: Mix en noteer de gekozen elementen op een bord of op een groot blanco papier.

Stap 3: Brainstorm over nieuwe projectideeën en gebruik je de gekozen elementen als inspiratie.

De lijst op de volgende pagina's is niet exhaustief. Je kan altijd aanvullingen brengen op de lege kaders of kaarten.

	Soort activiteit	Manier van verhalen verzamelen	Resultaten (outputs)	Doelgroepen	Thema's
1	storytelling	sociale media posts	video's	kinderen	tradities
2	wandelen	gebruik van kruispunten of centrale punten in de buurt	VR video's woordenboek	families met kinderen	(moeder) talen
3	workshop	idee-container/ idee-box	boekjes	moeders	dialecten
4	matchen met een "maatje"	foto's scannen en verzenden/ uploaden(alles 2d)	digitale/geprinte fotoalbums	jongeren uit de buurt	(lokaal, thematisch) vocabulaire
5	voorlezen	opnames (met ouderen, met een verzamelaar, op een erfgoedsite...)	kaarten online tijdslijn	oudere inwoners	(traditionele, etnische) recepten
6	verhalen verzamelen		rondleiding	jong en oud samen	keukens
7	iets verzamelen	geschreven informatie	korte documentaires	kinderdagverblijven	interactieve kunst
8	rondleidingen met gids	(gestructureerde) interviews	tentoonstellingen op locatie	scholen	kunst in open lucht
9	zingen	(digitale) presentaties	straat-tentoonstellingen	jeugdorganisaties	onbekende objecten
10	dansen	ideëenbus (mobiel)	raamtonstellingen	etnisch-diverse bewoners/ gezinnen	kunst (door inwoners, kinderen ...)
11	instrumenten bespelen	een buurtlocatie gebruiken	een sociale media account (pagina, persoon of groep)	voormalige en huidige ondernemers (en gezinnen) in de buurt	(traditionele, verdwijnende, lokale, etnische) ambachten
12	wedstrijd	informatie via show & tell	VR-tentoonstelling	woonzorgcentra	recente geschiedenis van de buurt
13	(losse) gesprekken / chat	delen van foto's/ video's/geluidsopnamen tijdens een evenement	digitale presentaties (foto/video, tekst/ geluid)	bewoners met specifieke kwetsbaarheden	oude mode-objecten
14	filmvertoning	via ramen (stickers, posters, uitstallingen, geschreven boodschappen)	speelveld met erfgoed component	lokale artiesten (muzikanten, schilders, graffiti artiesten, collage makers, filmmakers...)	oude stoffen
15	debat	via sociale media groepen	buurtspellen	lokale kunstinstellingen	oude spelen
16	voordracht	als huiswerk	museum in de buurt	museumpersoneel	oude huishoudelijke artikelen
17	ceremonies of rituelen uitvoeren	organiseren familie-bijeenkomsten	buurt-radio	lokale historici	familietradities

	Soort activiteit	Manier van verhalen verzamelen	Resultaten (outputs)	Doelgroepen	Thema's
18	koken	huisbezoeken	boek van de burens	verzamelaars	bekende figuren uit de buurt
19	delen (vb. eten)	samenkomsten voor gezelligheid (losse gesprekken)	theaterstuk	sociale werkers	muziek voor speciale momenten (slaapliedjes, muziek van bruiloften ...)
20	interviews	via slow-post: brieven	buurtkalender	geloofsgemeenschappen	meest bizarre object/verhaal
21	dive-ins (ervaringen)	via de wekelijkse markt	online quiz	lokale bedrijven (cafés, restaurants, supermarkten...)	cultuurspecifieke objecten
22	kaartspelen	door gebruik te maken van de participatie platforms van de stad	website	hobby- en vrijetijd-sorganisaties	postkaartjes
23	concerten	doorgeef dagboek of heen&weer schriftje tussen 2 straten	apps	migratiegemeenschappen	lokale festivals
24	shows	inbellen op een voicemail inbox	buurt-tv	interculturele groepen	oude muziek
25	festivals	prikbord aan de supermarkt	podcasts	vrouwen	theater
26	tentoonstellen	poll via facebook of via google formulieren	radiokanalen of -programma's	markt/park/winkel	immigratie
27	fotoshoots	krijtbord met een startzin: "er was eens.."	tijdschrift	bezoekers	architectuur
28	toonmomenten	ruilwinkeltje/ kraampje op de rommelmarkt: betalen doe je met je verhaal	familie stamboom	voorbijgangers	(oude, hand-gemaakte, zeldzame) instrumenten
29	vergelijkingen	foto's verzamelen via een wildlife camera	muziek album	onlangs ingetrokken bewoners	graffiti
30	dia/foto projecties	speakers corner in een park (met klankopname)	een reeks sociale media posts	voormalige en huidige werknemers (en gezinnen) van lokale industrie	(religieuze, etnische, levensstijl) rituelen

Enkele voorbeelden van ideeën uit workshops waar deelnemers deze methode uit probeerden:

Deelnemer A koos deze 3:

- Thema: rituelen
- Doelgroep: etnisch diverse inwoners
- Resultaat: straatmuseum

Het idee: Een museumdag in onze straat: we vragen de bewoners 1 voorwerp mee te brengen dat verband houdt met een ritueel in hun cultuur of familietradities.

Deelnemer B koos deze 2:

- Thema: Oude liedjes
- Doelgroep: Kinderen

Het idee: we verzamelen input van oudere bewoners in woonzorgcentra: liedjes waar ze vroeger naar luisterden. Vervolgens leren we deze liedjes aan kleine kinderen in kinderdagverblijven, kleuterscholen. We organiseren bezoeken aan woonzorgcentra waar de kinderen een show (activiteit) opvoeren door de liedjes te zingen voor de bewoners. Het resultaat is een CD met oude liedjes gezongen door jonge stemmen.

Deel 2: Aanpasbare projecten

Hoe kan je co-creatieve projecten rond specifieke thema's eenvoudig organiseren? De workshops van iDROPS leverden enkele voorbeeldprojecten op die je zelf kan toepassen en aanpassen:

1. Momenten van onze gedeelde geschiedenis (*verhalen van de industriële en bedrijfsgeschiedenis van een buurt*).
2. Jongeren onderweg (*tieners in een buurt motiveren en activeren*).
3. Verhalen in de buurt (*locaties in een buurt gebruiken om de belangstelling van bewoners en voorbijgangers te wekken*).
4. Waar ik vandaan kom... (*vrouwen van verschillende generaties, etniciteiten en achtergronden samenbrengen*).
5. Brug van generaties (*mogelijkheden om verschillende generaties met elkaar in contact te brengen*).

Momenten van onze gedeelde geschiedenis

Voor wie?

- Werkgevers van een plaatselijk industrieterrein
- Een groep ondernemers uit de buurt
- Eigenaars, families, klanten van verdwijnende bedrijven in de buurt

Het concept

(Voormalige en huidige) werknemers van lokale werkplaatsen, fabrieken, industrieën, of (voormalige en huidige) lokale bedrijfseigenaren komen samen om verhalen en foto's/video's van oude werkplaatsen, fabrieken, (oude) buurtwinkels uit te wisselen.

Mogelijke activiteiten kunnen zijn:

- Een vertelavond.
- Een begeleide wandeltocht op het industrieterrein of tussen de bedrijfslocaties; (oud-)werknemers als gidsen.
- Een tentoonstelling op de genoemde locaties, waarbij vrijwilligers aanwezig zijn om hun verhalen te delen.

Timing voor de activiteit:

1 Tot 2 uur

Hoeveel personen?

Tot 10 storytellers

Tot 50 personen in het publiek

Materialen en voorbereiding:

- plaats van bijeenkomst vastleggen
- scherm- en spraaksystemen om foto's te tonen en erbij te vertellen
- microfoon en camera
- stoelen en tafels

Resultaten (na de activiteit):

- Een video-opname van de gebeurtenissen
- Een tentoonstelling op het (voormalige) industrieterrein, voormalige of voortgezette oude bedrijfslocaties, gemeenschapscentra, op een drukke straat in de buurt...
- Een boekje met een harde kaff met foto's en tekst.
- Een video van de foto's met toegevoegde tekst en stemopnames.

Voor wie?

- tieners (13 tot 19 jaar)
- jongerenorganisaties
- families met tieners

TIP

Zorg ervoor dat ook moeilijk bereikbare profielen worden bereikt

Het concept

Jongeren uit de buurt op een leuke en actieve manier met elkaar in contact brengen en hun interesse opwekken voor het (lokale) culturele erfgoed.

Je verzamelt bij de jongeren:

- verhalen over hun ouders, grootouders... (bv. verhalen over immigratie en aanpassing in België...)
- tradities in hun huishouden of in hun familie (bv. jaarlijkse familietradities)
- verhalen over oude huishoudvoorwerpen (bv. voorwerpen die niet meer gebruikt of geproduceerd worden, of voorwerpen die cultuurgebonden zijn...)

Dit doe je door spelletjes te organiseren in de buurt of over de buurt:

- Sociale media: jongeren vormen een team en verzamelen informatie over een thema in een beperkt tijdsbestek. Ze delen de foto's en informatie op sociale media met een specifieke hashtag. Teams met de meeste (geldige) posts verdienen een aantrekkelijke prijs (bv. een ticket voor een activiteit binnen het project de Collectie van de Gentenaar).
- Erfgoedmunt (geïnspireerd door [Torekes](#)): oproep aan deelnemers voor "Show & Tell events", waarbij ze een voorwerp/foto meebrengen en erover vertellen, en de organisator hen terugbetaalt met "erfgoedmunt". Met deze munt kunnen de deelnemers betalen voor workshops en activiteiten van de Stad Gent of voor tickets voor musea in Gent.
- Schattenjacht in de wijk: Via aanwijzingen maken deelnemers een tocht langs erfgoedlocaties. Op elke locatie kunnen ze een foto maken met hun smartphone en aan het eind verdienen ze een prijs.

Timing voor de activiteit:

- Sociale media spel: met maandelijkse thema's
- Show & Tell: 5-10 min per deelnemer, totaal: 2-3 uur
- Schattenjacht: 2-3 uur

Hoeveel personen?

- Teams van 3-4 personen
- Show & Tell met 10 tot 30 deelnemers

Materialen en voorbereiding:

- Sociale media spel:
 - een account en gerelateerde hashtags om de jongeren te bereiken (bv. TikTok of Instagram, posters met QR-codes in de buurt en op scholen)
 - flyers en mails met QR-code
- Show and Tell:
 - voorbereiden/drukken van de erfgoedmunt
 - contact opnemen met verwante organisaties om de mogelijkheden van betaling met deze munt te onderzoeken
 - voor de voorstelling: locatie, stoelen of banken, tafel(s) om voorwerpen te presenteren, microfoon en camera
- Schattenjacht:
 - informatie over erfgoedlocaties van musea en erfgoedinstellingen
 - de aanwijzingen voorbereiden, afdrukken en op locaties verstoppen

Resultaten (na de activiteit):

De organisator deelt het volgende met bewoners, betrokken organisaties en andere relevante partijen:

- boek van de burens (met persoonlijke verhalen van de bewoners).
- buurtkalender, gevuld met familietradities van verschillende families.
- themaboeken van de buurt, met verhalen van verborgen/oude voorwerpen van de bewoners.
- schattenjacht gedigitaliseerd: online quiz met de aanwijzingen, informatie uit het schattenjachtspel verzameld in een downloadbaar document.

Verhalen in de buurt

Het concept

Je creëert mogelijkheden voor buurtbewoners om verhalen, anekdotes van hun leven met elkaar te delen.

Je maakt gebruik van de sociale ontmoetingsplaatsen in de buurt om zoveel mogelijk bewoners te bereiken (geen specifieke doelgroep). Bijvoorbeeld:

- Je neemt plaats op de wekelijkse markt, in een "Verhalenstand", waar willekeurige marktbezoekers welkom zijn om enkele persoonlijke/familiale verhalen te delen in ruil voor gebak. TIP: werk met vrijwilligers voor de bakkerswaren.
- Marktplaats van verhalen: organiseer een markt waar mensen erfstukken of oude foto's van thuis meebrengen en verhalen met elkaar uitwisselen. Dit organiseer je als "neem een verhaal mee en laat een verhaal achter" (= > of een Verhalenbox om verhalen uit te wisselen).
- Verhalen-hoeken: bepaal enkele punten in de wijk met veel voorbijgangers. Plaatsen van een stand of tent om bewoners te ontvangen en te interviewen. Het doel is persoonlijke anekdotes over de buurt te verzamelen.

Voor wie?

Alle bewoners en voorbijgangers in de buurt

Timing voor de activiteit:

Een halve dag voor elk van de 3 activiteiten

Hoeveel personen?

- Verhalenstand: mik op 15 verhalen per dag
- Marktplaats van verhalen: tot 20 personen brengen input, ongelimiteerd aantal bezoekers
- Verhalen-hoeken: mik op 10 verhalen per hoek per dag

Materialen en voorbereiding:

- Een tent, een kraam, een stand...
- Semi-gestructureerd interview
- Camera en microfoon
- Spraakrecorder

Resultaten (na de activiteit):

- Buurtboek met familieverhalen (ook te delen met nieuwe bewoners)
- Fotoalbum van de erfstukken
- Radioprogramma (via verhalen-hoeken)
- Podcast serie met opnames

Waar ik vandaan kom

...

Het concept

Vrouwen van alle generaties en/of van verschillende etnische groepen uit de buurt brengen persoonlijke voorwerpen of verhalen mee. Het gaat over voorwerpen van vorige generaties waarmee ze zich verbonden voelen (ambachten, textiel erfgoed, liederen en instrumenten, volksdansen, rituelen, volksverhalen, cultuurspecifieke objecten)...

Ze presenteren de voorwerpen en delen de informatie met elkaar op een interessante manier. Bijvoorbeeld:

- een workshop over de ambachten;
- een tentoonstelling van de cultuurspecifieke objecten, waar eigenaars van voorwerpen informatie kunnen geven;
- een storytelling evenement waar deelnemers volksverhalen vertellen;
- een feest met etnische of oude muziek en volksdansen;
- een vriendschappelijke wedstrijd voor het origineelste textiel erfgoed
- een spel om de items te matchen met kaarten met informatie gedrukt op...

Informatie over de items kan voor of tijdens het evenement worden verzameld.

Voor wie?

Vrouwen* van alle leeftijden en culturen uit de buurt

**met focus op vrouwen, maar open voor iedereen.*

TIP

Bereik een diverse mix van deelnemers

Timing voor de activiteit:

2 tot 3 uur

Hoeveel personen?

10-30 deelnemers

Materialen en voorbereiding:

Afhankelijk van het type event:

- camera voor foto's en/of video's
- microfoon
- geluidssysteem
- schermen
- tafels, stoelen
- eten & drinken (probeer iets nieuws)
- printer voor het afdrukken van de informatie

Resultaten (na de activiteit):

- een boekje of fotoalbum van de voorwerpen (en de eigenaars) met de relevante informatie;
- een korte documentaire over de volksverhalen (of instrumenten)
- een raamtentoonstelling (deelnemers presenteren het item en de informatie in hun raam) + een kaart met locaties;
- video- of muziekalbum van de oude muziek...

Brug van generaties

Voor wie?

- Oudere bewoners in bv. woonzorgcentra

Afhankelijk van de keuze van het event:

- kleuterscholen en kinderdagverblijven (2,5 tot 5 jaar)
- kinderen van de lagere school (6 tot 12 jaar)
- plaatselijke kunstenaars

Het concept

Je vraagt aan ouderen wat ze deden om plezier te maken toen ze jong waren: spelletjes, liedjes, dansjes... Dit kan via korte interviews of vragenlijsten aan bewoners in woonzorgcentra of oudere buurtbewoners.

Daarna leer je, in samenwerking met scholen en kinderdagverblijven, kinderen spelenderwijs de uitkomsten van jouw resultaten en creëer je mogelijkheden voor verschillende generaties om samen te komen. Mogelijke activiteiten zijn:

- organiseer bezoeken aan woonzorgcentra met kinderen. Iedereen samen speelt oude spelletjes, zingt of danst.
- kinderen verzorgen een optreden met de lievelingsmuziek van de ouderen (*een optie als meedoen aan de activiteiten voor ouderen ongepast is*).
- Samenwerken met lokale kunstenaars voor een straat-/buurtfestival, waar ze covers van de oude liedjes spelen, illustraties of graffiti's over de liedjes tekenen, en bewoners van alle generaties welkom zijn (met extra aandacht om ouderen en kinderen erbij te betrekken).
- Organiseer bijeenkomsten waar ouderen bepaalde spelletjes aan lagere scholieren leren. Daarna ontwikkelen de kinderen nieuwere versies van de spelletjes (bv.: het spelmateriaal veranderen in iets dat tegenwoordig gemakkelijker te vinden is; het spel of een aspect ervan digitaliseren...)
- Voorbeeldproject: [De Grote Generatiestrijd](#) van Huis Van Alijn, Gent, een museumspel waar tieners en ouders het tegen elkaar ijveren voor de beste score in Pac Man of samen een hit-video maken voor TikTok.

Timing voor het event:

- 2 uur voor een bezoek aan een woonzorgcentrum
- halve dag voor een straat/buurtfestival
- halve dag om oude spelletjes te leren, spelen en veranderen

Hoeveel personen?

- 10 tot 20 ouderen
- Kinderen nemen deel met de klas

TIP

Vraag naar een koekjesrecept bij een van de ouderen

Materialen en voorbereiding:

- microfoon en camera
- plaats om samen te komen
- scène en muziekinstallatie (voor de shows van de kinderen of voor muzikanten/artiesten op straatfestival)
- logistiek: stoelen, tafels
- eten en drinken

Resultaten (na de activiteit):

- een opgenomen show van de kinderen. Die kan je naar andere scholen en woonzorgcentra sturen.
- een "buurtmuziek/illustratie/graffiti-album" maken met zingende kinderen en/of coverversies van de oude liedjes door de plaatselijke muzikanten; en dit delen met woonzorgcentra, scholen, andere muzikanten en muziekorganisaties.
- een boekje met oude en nieuwe versies van de spelletjes om te delen met musea, scholen en jeugdorganisaties

Deel 3: Kant-en-klare projecten

In Gent zijn er verschillende voorbeelden van succesvolle lopende projecten. Elk heeft een eigen aanpak. Dit zijn de tips van onze projectpartners.

door Dienst Beleidsparticipatie, Stad Gent

Raconteurs Gent

Voor wie?

Burgers met belangstelling voor (het maken van) verhalen in een stedelijke context

Het concept

De Raconteurs zijn Gentenaars die graag zelf interviews afnemen, verhalen schrijven, fotograferen of een passie hebben voor audio of video. Ze zetten zich vrijwillig in als 'buurtreporter': ze gaan op zoek naar verhalen die een brug slaan tussen het verleden en de toekomst van stadsvernieuwingsprojecten. Ook verzamelen ze getuigenissen van mensen die vertellen hoe zij het leven in hun buurt ervaren. Die verhalen leveren waardevolle informatie op voor het stadsbestuur en het stedelijk beleid. Ze werken met specifieke stedelijke thema's, zoals armoede, stedelijke verdichting, mantelzorg enzoverder. Maar ook met thema's die burgers zelf aandragen.

We versterken de band met de buurt door burgers vertrouwd te maken met hun eigen wijk en met de stadsvernieuwingsprojecten. Ondertussen boren we het talent en de passie van mensen aan, op het gebied van interviewen, schrijven, fotograferen, podcasts maken en video. Daarnaast onderzoeken we hoe we de sociale cohesie in een buurt kunnen versterken door verhalen.

Timing voor de activiteit:

Dienst Beleidsparticipatie zet sinds 2003 verhalen in als instrument om burgers meer te betrekken bij de ontwikkeling van hun stad en buurt. In 2016 ontstond het idee van de Raconteurs. Hiervoor gingen we systematisch op zoek naar Raconteurs in de verschillende Gentse wijken.

De meeste verhalenprojecten zijn van beperkte duur. Dat is nodig, want de Raconteurs zijn vaak drukbezette mensen die zich maar voor korte tijd willen engageren.

- Een interview duurt gemiddeld 60 tot 90 minuten.
- Het verwerken van een interview gemiddeld 4 uur.

Hoeveel personen?

Het aantal Raconteurs verschilt van buurt tot buurt en hun inzet varieert. Momenteel zijn er kleine teams van Raconteurs in 12 wijken, gemiddeld 5 per wijk. Waar nodig lanceren we specifieke oproepen om nieuwe teams op te starten of om de teams te versterken.

- Raconteurs: ongeveer 5 per wijk, kan meer of minder.
- Aantal interviews: Hangt af van het thema. Probeer een evenwichtig verhaal te krijgen door verschillende profielen te interviewen.

Materialen en voorbereiding:

Werken met de Raconteurs vergt weinig materiaal: enkel stemrecorders en koptelefoons.

Werken met verhalen vergt wel de nodige voorbereidingen, waaronder veldverkenning en -opsporing, het opzoeken van relevante getuigen, het samenstellen van de (historische) context ...

Resultaten:

Als het op resultaten aankomt, zijn er veel mogelijkheden. Met de Raconteurs werken we op maat van het thema en de buurt en zoeken we naar hoe de verhalen het best tot hun recht kunnen komen: op ons online verhalenplatform www.raconteurs.gent, in een verhalenboek, ... meestal in combinatie met een 'show- of belevingsmoment' op de site (bijvoorbeeld een storytelling tour, getuigenissen met geluidsfragmenten en portretten, podcasts op MP3-spelers in een zwembad, videofragmenten in een te renoveren fabriek...).

Tips van de organisatoren

- Geef de verhalen waar mogelijk een duurzame plaats op de plaats waar ze betrekking op hebben.
- Zoek waar mogelijk naar een persoonlijke insteek bij je verhalen. Die zorgen voor een groter bereik, nauwere betrokkenheid en meer effect.
- Trek voldoende tijd uit voor je vooronderzoek.
- Werk zoveel mogelijk samen met de mensen uit de buurt, niet alleen in je zoektocht naar de (historische) context en relevante getuigen, maar ook voor de productie van je verhalen. Het vergroot je draagvlak en leidt tot interessante verbanden.
- Werk in 2 richtingen: (cultureel) erfgoed bevindt zich bij de musea en in de buurten.
- Het zoeken en aanboren van ongekend erfgoed in de stad kan een schat aan informatie en verhalen opleveren.

Meer info op www.raconteurs.gent.

door Dienst Beleidsparticipatie, Stad Gent

Verhalenproject 'De Porre'

Voor wie?

Bewoners van de wijk "Moscou-Vogelhoek" en oud-werknemers van de textiel fabriek De Porre.

Het concept

Context

In 1980 sloot de textiel fabriek De Porre voorgoed haar deuren. Met het bedrijf verdween ook langzaam het gemeenschapsleven in de buurt. Naast het weefsel in de fabriek, bleek ook het "sociale weefsel" in de buurt verzwakt te zijn. Bij de start van het verhaalproject kende Moscou-Vogelhoek slechts een beperkt en verouderd sociaal leven. Het stadsvernieuwingproject De Porre bracht daar verandering in.

Centraal in dit project stond de sloop van het grootste deel van de vervallen fabriek en de aanleg van een centraal buurtpark in de plaats. De sloop van de fabriek (een betekenisvolle plek voor veel oudere buurtbewoners die er jarenlang hadden gewerkt) gaf aanleiding tot het opstarten van het verhalenproject, gekoppeld aan een spannend buurtproject.

Verhalenproject

In 2013 verzamelden we naar aanleiding van de herontwikkeling van het De Porre-terrein 12 getuigenissen van voormalige werknemers van de in 1980 ter ziele gegane textiel fabriek De Porre. De portretten en bijbehorende citaten zijn sindsdien aangebracht op een aantal bewaard gebleven, gerestaureerde fabrieksmuren in het nieuwe buurtpark op het terrein. Zo komen ook nieuwe bewoners en kinderen van de scholen meer te weten over dat specifieke stukje verleden. We merken dat de buurt zich ontfermt over dit stukje cultureel erfgoed in de buurt.

De portretten en citaten van de oud-werknemers op de gerestaureerde fabrieksmuren werden onthuld tijdens een open publieksdag op de site. Dat moment was voor hen een aangenaam weerzien. De verhalen vormden zo een verbinding tussen het verleden en de toekomst van deze site.

Buurtproject

De stad kocht hiervoor 100 stukken stof aan. Er werd een intergenerationele activiteit gepland met een groep kinderen (leeftijd 9-11 jaar) van de 2 aangrenzende scholen en voormalige textielarbeiders van het Industriemuseum: de kinderen leerden hun eigen ontwerpen maken met behulp van oude technieken en deze als sjabloon op de stof aan te brengen. Tot zover het halffabricaat.

Om het tot een afgerond geheel te maken, lanceerden we een oproep in de buurt om lid te worden van een nieuw op te richten naaclub. De steun was meteen groot. Met tientallen enthousiaste bewoners was een nieuwe vereniging in de wijk een feit, het begin van een nieuwe dynamiek en de versterking van 'het sociale weefsel'.

De leden van de naaclub werkten de randen van de lappen stof af en met de ontwerpen van de kinderen erop, kwamen we tot 100 dekens. De cirkel was rond, van lakens (oude fabriek) naar dekens (nieuw clubleven). De dekens werden in het buurthuis gelegd en gezien als een open uitnodiging aan de buurt: organiseer nu je eigen openlucht-bioscoop, buurtpicknicks, ... en maak gretig gebruik van de dekens.

Nu, zoveel jaar later, is Moscou-Vogelhoek een hippe wijk geworden met een nieuwe, frisse instroom van jonge gezinnen en wordt het park bezocht door jong en oud. Initiatieven worden opgezet en festiviteiten vinden plaats.

Timing voor de activiteit:

Verhalenproject: gespreid over enkele maanden (getuigen opsporen, interviewen, verhalen schrijven, portretten maken, een verhalenboek samenstellen, borden met citaten en portretten laten maken en aan de muren van de fabriek hangen).

Buurtproject: gespreid over enkele maanden (aankoop van stoffen, contacten met scholen en museum, organisatie van workshops in het museum, organisatie van een infoavond over het project, opstarten van een naaclub, afwerking van dekens)...

Hoeveel personen?

Verhalenproject: 1 verteller, 1 fotograaf, 12 oud-werknemers die hun verhaal vertelden. Publiek op de publieksdag met informatie over de nieuwe inhoud van de site en onthulling van de verhalen: ongeveer 200.

Buurtproject: ongeveer 40 kinderen (verdeeld over 2 scholen), ongeveer 30 leden van de nieuwe naaclub.

Materialen en voorbereiding:

Verhalenproject: borden met citaten en portretten, verhalenboekjes (om uit te delen aan buurtbewoners)

Buurtproject: 100 dekens, naaimachines en/of naalden, draad, scharen...

Resultaten:

- verhalenboek met de verhalen van de oud-werknemers en portretten (400 exemplaren)
- borden met citaten en portretten van de oud-werknemers (ongeveer 30 stuks)
- 100 dekens met ontwerpen van de plaatselijke kinderen (scholen)

Tips van de organisatoren

- Waardeer mensen die hun verhaal vertellen, hoe klein ook. Vaak zijn ze echt trots op die bijdrage.
- Een intergenerationeel project versterkt de binding in de buurt en biedt de jeugd historisch besef.
- Zoek naar langdurige (permanente) verankering van de verhalen op de locatie. Mensen tonen respect en zorg voor de geschiedenis en het erfgoed van hun eigen buurt.
- Laat mensen ook zelf dingen maken, zodat het echt van hen wordt.
- Sommige mensen voelen zich echt emotioneel betrokken bij een bepaalde plek (ex-fabriek waar ze lang gewerkt hebben). Hou die gevoeligheden in het achterhoofd.
- Mensen hebben vaak moeite met verandering, vooral op plaatsen waar ze zich emotioneel betrokken voelen. Waardeer hun verhaal en informeer hen goed over de toekomstige ontwikkelingen van de plek. Zo creëer je begrip en soms zelfs draagvlak voor je project.
- Zoek naar mogelijkheden om je verhalenproject uit te breiden tot een sociaal project voor de buurt.

Meer info op [Verhalen van onder het stof](#).

door Dienst Beleidsparticipatie, Stad Gent

Verhalenproject 'Badhuis Van Eyck'

Voor wie?

Voor alle inwoners van de Stad Gent en specifiek voor mensen die een band hebben met het badhuis/zwembad.

Het concept

Context

Badhuis/zwembad Van Eyck is een iconische plek in Gent. Dit oudste zwembad van België is een begrip voor vele inwoners. Na een grondige renovatie vonden was de tijd rijp voor een verhalenproject.

Verhalenproject

In 2015 verzamelden we de getuigenissen van vroegere en nieuwe werknemers van Badhuis Van Eyck, naar aanleiding van de heropening van het zwembad na een grondige renovatie. Het doel was om de verhalen van vroeger en nu naar boven te halen en mensen uit te nodigen om hun verhalen te delen.

We hechtten veel belang aan de belevingswaarde van de verhalen op de site zelf. Zo lieten we de portretten en citaten uit de verhalen op levensgrote stickers drukken en brachten we ze aan op de buitenkant van de kleedkamers. We lieten de verhalen ook in het Nederlands en in het Gents dialect vertellen door een bekende Gentenaar die een nauwe band heeft met het zwembad. Die opnames plaatsten we op waterdichte MP3-spelers. Zwemmers konden bij de redder een apparaatje aanvragen, dat aan de zwemkleding bevestigen en zo tijdens het zwemmen naar de verhalen luisteren en de portretten en citaten op de kleedkamers bekijken.

Dit initiatief heeft enkele maanden geduurd. Daarnaast hebben we de verhalen en portretten gepubliceerd in een verhalenboek dat we gratis hebben verspreid onder de geïnteresseerde bezoekers van het zwembad. In de inkomhal van het zwembad maakten we een mini-expo over de geschiedenis van het zwembad en de verhalen.

Timing voor de activiteit:

Vorbereiding: verschillende weken

Project: 8 maanden

Hoeveel personen?

We verzamelden de verhalen van 12 werknemers.

Honderden mensen hebben kennisgenomen van deze getuigenissen in het zwembad zelf, via het verhalenboek en via de lokale media (TV).

Materialen en voorbereiding:

Materialen: MP3-spelers met koptelefoon, zelfklevende stickervellen voor de levensgrote portretten, verhalenboeken, tentoonstellingsmateriaal

Vorbereiding: geschiedenisonderzoek, getuigen opsporen, intakegesprekken voeren, interviews afnemen en verwerken tot verhalen, fotoshoots, verhalenboeken maken, audioverhalen opnemen en bewerken, mini-expo maken, communicatie en aankondiging, ...

Resultaten:

- verhalenboeken
- mp3-spelers met audioverhalen
- levensgrote stickers met citaten en portretten
- mini-expo

Tips van de organisatoren

- Het verzamelen van de verhalen van vroegere en huidige personeelsleden kan interessant zijn, omdat het de kenmerken van de tijdgeesten en de verschillen tussen hen aan het licht kan brengen.
- De portretten kunnen het best worden gemaakt op de plaats waar de verhalen zich afspelen.
- Het uitwerken en vastleggen van de verhalen in meerdere media (verhalenboek, kleedkamers, MP3-spelers, mini-expo) versterken de kracht van de verhalen.
- Als je verhalen opneemt, zoek dan een verhalenverteller die ook effectief verbonden is met de site.
- Als je een publieke oproep voor het aanleveren van verhalen lanceert, zorg dan voor voldoende tijd en mogelijkheden om verhalen te delen. In dit geval krijg je naast de verhalen van de medewerkers ook die van het publiek, wat een waardevolle aanvulling is.
- Door met het lokale dialect te werken, verbreed je je publiek en spreek je ook de oudere bevolking aan.
- Zorg voor de nodige media-aandacht om je initiatief op gang te brengen en bij het grote publiek bekend te maken.
- Door met beeld- en geluidsvormen te werken, bereik je een breder publiek en sluit je niemand uit (bv. blinden, doven).

Meer info op [Badhuis Van Eyck: Baantjes trekken in verhalen.](#)

door STAM - Stadsmuseum Gent & STAMs verhalenverzamelaar en historica in residentie Tina De Gendt

De vierkante kilometer

Voor wie?

Bewoners van de "transitwijken" die van oudsher industriële buitenwijken van Gent zijn en nu superdiverse gebieden.

Het concept

'De Vierkante Km' is een ex-situ project van STAM, waarvoor historica Tina De Gendt de superdiverse transitwijken van Gent afreist op zoek naar verborgen stadsgeschiedenissen.

De naam van het project verwijst naar de plaats waar het werd bedacht: op de gigantische luchtfoto-vloer in het STAM, waar elke vierkante kilometer van de stad een aparte tegel vormt. Vanuit de noodzaak om Gentenaars van alle 209 tegels te betrekken bij het museum en de vraag welke stadsgeschiedenissen onder elk van die tegels verborgen lag, begon het STAM aan dit enorme project.

Voor de tegels van de 19de eeuwse gordel, stuurt het STAM Tina De Gendt op pad om als 'historian in residence' samen met wijkbewoners verborgen geschiedenissen in kaart te brengen. In de methode die Tina De Gendt hiervoor ontwikkelde, vertrekt ze van fundamentele participatie. Het gaat er niet om de wijkbewoners te laten deelnemen aan een project, maar wel het stedelijk erfgoed te democratiseren. In haar visietekst 'Principiële Participatie' vat De Gendt haar methode samen als "onderhandelen over het verleden, in het heden, voor de toekomst."

Tina verbleef 3-6 maanden in de wijk om met wijkkenners (de 'herinneraars') blinde vlekken in de geschiedenis op te sporen. Ze deed dat met wandelinterviews, bijeenkomsten, wijkwandelingen en ad-hoc interventies.

Timing voor het traject:

3 - 6 maanden/buurt of km²

Hoeveel personen?

Het project werkt in de diepte en in de breedte. In de diepte werken we samen met 10-15 personen die de wijk goed kennen (herinneraars). We proberen telkens een meerstemmige groep samen te stellen die de diversiteit in de wijk weerspiegelt, waarin verschillende soorten autoriteit en verschillende perspectieven aanwezig zijn. In de breedte bereiken we via bezoeken, gesprekken en wijkwandelingen telkens tussen 100 en 150 mensen.

Activiteiten:

Bijeenkomsten met herinneraars:

We organiseren maandelijks bijeenkomsten met de herinneraars uit de wijk. De groep herinneraars wordt samengesteld na een intense voorbereidende verkenning van de wijk. We spreken mensen niet aan als vertegenwoordigers van een gemeenschap of een deel van de bevolking, maar op hun autoriteit (kennis) van de wijk vandaag en interesse in het verleden. De bijeenkomsten vinden plaats op verschillende locaties, om de onderhandeling zo veel mogelijk open te breken en zo veel mogelijk perspectieven aan bod te laten komen: in de moskee, in een clublokaal, in het buurthuis, ...

Tijdens de bijeenkomsten stellen we in de eerste plaats historische vragen over het verleden. Daarna diepen we die uit en bekijken we hoe we de antwoorden publiek maken. De herinneraars beslissen mee over elke stap in het project: van de gekozen vragen tot de manier waarop ze publiek zullen worden gemaakt. De bijeenkomsten zijn geen informatiesessies, maar groepsgesprekken. De historicus neemt de rol van moderator op.

Wandelinterviews:

Tijdens de residentie gaat de historicus met elk van de herinneraars op wandelinterview. Daarna doet ze dit ook met andere wijkbewoners. Op deze wandelingen is de herinneraar de gids, die de historicus rondleidt in zijn/haar leefwereld. Aan de hand van deze wandelingen komen historische vragen op de voorgrond: over bepaalde gebouwen, bepaalde fenomenen in de wijk, bepaalde actuele thema's. Die vragen diepen we tijdens de bijeenkomsten verder uit.

Wijkwandelingen:

Elke eerste zondag van de maand organiseren we 3 gratis wijkwandelingen voor bewoners. Dat zijn geen klassieke rondleidingen waarbij een gids het publiek voorziet van historische feiten, maar wandelingen met 'meer vragen dan antwoorden'. Het is vooral de bedoeling om in dialoog te gaan met de aanwezigen. Tijdens de wandelingen stellen we vragen die tijdens de herinneraarsbijeenkomsten, maar ook nieuwe vragen uit het publiek komen aan bod.

Participatief onderzoek:

Eens de vragen zijn geformuleerd, kan het onderzoek beginnen. De meeste vragen lenen zich tot mondelinge geschiedenis, aangevuld met archiefonderzoek. De herinneraars hebben inzicht en inspraak in het verloop van dit proces. Ze kunnen zelf een actieve rol opnemen (bijvoorbeeld als mede-interviewer) of een eerder passieve (bijvoorbeeld door mee op bezoek te gaan in een bewaarinstelling). Dat draagt niet alleen bij aan het historisch bewustzijn van de deelnemers, maar komt ook het onderzoek zelf ten goede.

Het STAM-plein:

Aan het einde van elk verblijf in de wijk leggen we de resultaten van het onderzoek voor aan het brede publiek via tijdelijke exposities in het museum. De presentatie komt participatief tot stand, in samenwerking met de herinneraars. In het museum is er een aparte zaal (het STAM-plein) waar alle Gentenaars tussentijds de vorderingen kunnen zien en ze kunnen ook meedoen. Bij de presentatie gebruiken we storytelling als methodiek, omdat die het meest openheid laat voor interactie. Daarnaast zijn er ook lezingen. Tijdens de corona-crisis gebeurden die online.

Resultaten:

De Vierkante Kilometer is een totaalproject dat alle functies van cultureel erfgoed bespeelt: opsporen, bewaren, onderzoeken en ontsluiten. Het 'zwerfgoed' dat werd opgespoord mikt op bewaring. Beelden, objecten, archieven en mondelinge getuigenissen werden ondergebracht in de STAM-collectie of gekoppeld aan bevoegde archieven en worden aangeboden aan iedereen die ermee aan de slag wil. Verschillende kunstenaars, verenigingen en stadsdiensten maken gebruik van het materiaal uit De Vierkante Kilometer. Bijvoorbeeld een historisch graffiti-project, een straatnaam, de erfgoedwandelpannen van de Dienst Cultuur en tal van socio-culturele evenementen rond erfgoed.

Meer info op [De Vierkante Kilometer](#).

Hoofdstuk 3: Het proces door iDROPS

Hoe werken we

Bij iDROPS organiseren en faciliteren we co-creatieve workshops volgens de Human Centered Design methode.

Human Centered Design is een sterke participatieve methode om complexe maatschappelijke uitdagingen op te lossen. De kracht ervan ligt in het geven van een stem aan een rijke verscheidenheid van belanghebbenden in het probleemoplossingsproces, en dit vanaf het allereerste begin.

Meer informatie over deze methode: www.ideo.com/post/design-kit

Ontdek andere projecten van iDROPS op: www.idrops.org/

Workshops voor deze toolkit

In totaal hebben we 8 co-creatieve workshops gefaciliteerd (4 workshops x 2 sessies). In elke sessie werkten we met een andere groep deelnemers en zo kregen we een verscheidenheid aan stemmen te horen. We hebben diverse inwoners van Gent uitgenodigd vanuit verschillende leeftijdscategorieën, met diverse interesses, etnische achtergronden, talenkennis, digitale vaardigheden, fysieke uitdagingen... We reikten de hand naar kunstinstellingen, buurtorganisaties, lokale gemeenschappen... De projectpartners van de collectie van de Gentenaar namen ook actief deel aan de workshops.

Onze workshops zijn altijd co-creatief: we inspireren en motiveren de deelnemers om met elkaar te delen en naar elkaar te luisteren voor een gemeenschappelijk doel. Vanwege de regelgeving van COVID19 moesten alle sessies online plaatsvinden. Om ervoor te zorgen dat de sessies interactief en toegankelijk zijn, hebben we gebruik gemaakt van verschillende communicatiekanalen: specifieke (co-creatieve) digitale platforms, laagdrempelige apps en persoonlijke ondersteuning waar nodig.

Workshop 1

Methode:

- Creëren van persona's (= fictieve personages) uit Gent

Resultaat:

- 11 persona's, met uiteenlopende achtergronden, leeftijden, levensstijlen, mindere of meerdere mate van interesse in cultureel erfgoed en uiteenlopende behoeften en verlangens.

Workshop 1 bezorgde ons diepgaande inzichten in verschillende behoeften en kansen. Daarop hebben we onze volgende workshop gebaseerd.

Workshop 2:

Methode:

- Verdere inzichten over de persona's (focus op interesse in cultureel erfgoed)
- Crazy 8: 8 ideeën in 8 minuten per persona
- Selectie van ideeën die verschillende persona's met elkaar verbinden (focus op sociale cohesie)
- Uitwerken van gekozen ideeën tot projectconcepten

Resultaten:

- 72 losse ideeën
- 12 projectconcepten die verschillende profielen van deelnemers met elkaar verbinden

Workshop 2 leverde veel aantrekkelijke ideeën op om in te spelen op de behoeften van de persona's, en verschillende oplossingen om profielen rond culturele erfgoedthema's samen te brengen.

Na workshop 2 hebben we alle inzichten verzameld. We beseften dat we ze konden clusteren in 5 categorieën: soort activiteit, thema's, verzameling van verhalen, output en doelgroepen. We hebben het spel van de 5-bouwstenen bedacht dat we in volgende workshops hebben getest (dit spel wordt in detail uitgelegd in hoofdstuk 2).

Workshop 3:

Methode:

- Testen van projectconcepten uit workshop 2: verhalenmarkt en themaboekje
- Mix & Match met 5 bouwstenen voor participatieve projectconcepten

Resultaat:

- 2 conceptboekjes (thematische boekjes) met gedeelde verhalen
- 14 projectconcepten

Workshop 3 illustreerde verschillende soorten betrokkenheid bij de activiteiten, wanneer voorafgaand een thema wordt gegeven. We hebben geleerd wat beter en slechter werkt wanneer we om verhalen vragen. Deze workshop was ook de eerste test van het 5-bouwstenen spel. Daarbij hebben we projectideeën bedacht door elementen te kiezen uit de lijsten van bouwstenen. Aan het eind van de sessie deelde iedere deelnemer zijn ervaring met het spel en gaf feedback voor verbeteringen.

Voor elk projectidee in de workshop hebben we inzichten verzameld over de behoeften van de organisator en de motieven en uitdagingen van de deelnemers. Die hebben we meegenomen in het schrijven van de projecten in deze toolkit.

Workshop 4:

Methode:

- Mix & Match met bouwstenen voor participatieve projectconcepten
- Evaluatierasters van de projecten (in relatie tot CoGent Box)
- Rollen in participatie, en User Journeys

Resultaat:

- 10 projectconcepten, met inzichten in de behoeften om te organiseren, en deelnemers te enthousiasmeren en uit te dagen
- 7 ingevulde evaluatieroosters
- 8 ingevulde user journeys

In deze laatste workshop hebben we een bijgewerkte versie van het 5-bouwstenenspel getest (met input van de deelnemers). Daarna verkenden we de potentiële uitdagingen en kansen van sommige projectideeën in relatie tot CoGent Box. Tenslotte gaf de User Journeys oefening ons een idee van mogelijke gebruikersscenario's met betrekking tot de interactie met het project Collectie van de Gentenaar

Volgende stappen:

Tegen de zomer van 2021 zal een Train de Trainer versie van deze toolkit klaar zijn.

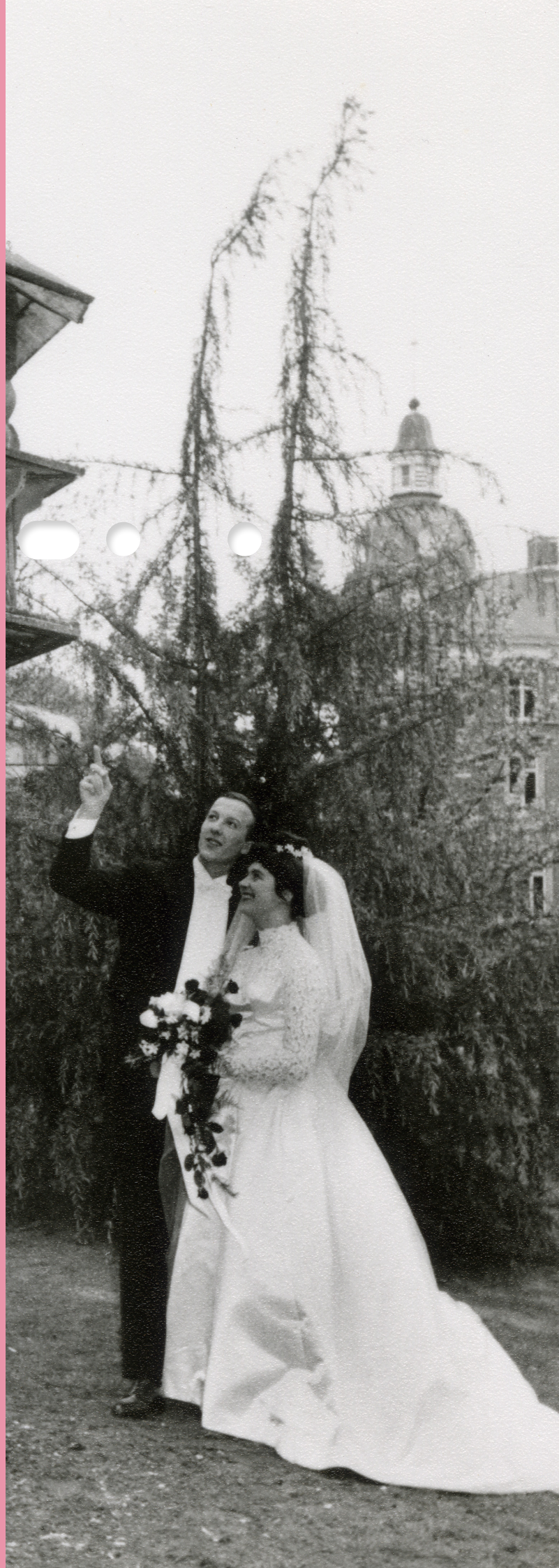
Vanaf September 2021 beginnen we met wijkactiviteiten in de 3 wijken van de Collectie van de Gentenaar. We gaan infosessies organiseren en Train de Trainer workshops faciliteren.

Vanaf Januari 2022 begint de CoGent box (een interactieve exporuite) aan een doortocht in de 3 wijken. We zullen verder met participatieve projecten (laten) organiseren en gebruik maken van de CoGent box, in samenwerking met verschillende partners en buurtbewoners.

Erfgoed is van iedereen en zit vaak verborgen in vele diepere lagen in de stad. Het eigenaarschap berust dan ook bij de musea en de burgers samen. Daarom heeft een project als CoGent enkel kans op slagen als we voor een volwaardige co-creatie gaan. Met Collectie van de Gentenaar kiezen we voor een nauwe samenwerking met alle belanghebbenden: de musea, de professionele buurtwerkers, de bewoners, de erfgoedinstellingen, de lokale organisaties en verenigingen.

De stad is van iedereen, inclusief haar cultureel erfgoed. We kunnen de kansen op succes van Collectie van de Gentenaar maximaliseren wanneer we van bij het begin en doorheen alle fasen van het project elke partner als volwaardige bijdrager zijn rol laten spelen, met respect voor ieders kennis, expertise, talent en ervaring. In die geest brengen we het erfgoed en de verhalen van de musea en erfgoedinstellingen naar de mensen en vice versa..

Addendum

Naam van het project:

.....

De doelstelling(en):

Het Concept

Wat verwacht wordt van de deelnemers:

.....

Timing per activiteit:

Voor hoeveel deelnemers?

De deelnemers bereiken via:

.....

Vorbereiding:

Materialen:

Resultaten en communicatie (na de activiteit):

Reflecties (na de activiteit):

Wat werkte?

Wat werkte niet?

Het beste van dit project was:

De grootste uitdaging was:

Als ik dit opnieuw zou organiseren, zou ik het anders doen:

Deze toolkit is een deelcomponent van het project "Collectie van de Gentenaar":

<https://www.collectie.gent/>

collectie@gent.be

Inhoudelijk coördinatoren:

Olivier.Vandhuynslager@stad.gent

PieterJan.Pauwels@district09.gent

Dit is een product van samenwerking tussen:

IDROPS

<https://www.idrops.org>

deniz@idrops.be

nathan@idrops.be

lay-out door Hanne Vaernewyck

Dienst Beleidsparticipatie, Stad Gent

beleidsparticipatie@stad.gent

david.slosse@stad.gent

Dienst Ontmoeten en Verbinden - Departement Samenleven en Welzijn Stad Gent

(Stad Gent, Directie Sociale Samenhang & Welzijn)

ontmoeten.verbinden@stad.gent

Albane.Vangheluwe@stad.gent

Mattias.Laga@stad.gent

Stadsmuseum Gent (STAM)

info@stamgent.be

marieke.vangheluwe@stad.gent

Tina De Gendt,

Onderzoeker De Vierkante kilometer

<http://tinadegendt.blogspot.com/>

tinadegendt@gmail.com

Met dank aan onze andere projectpartners voor hun feedback:

AGB Erfgoed: AGBerfgoed@stad.gent

AGB Kunsten en Design: AGBkunstenendesign@stad.gent

District 09: info@district09.gent, Marlies.DeCock@district09.gent

Meemoo: info@meemoo.be, sam.donvil@meemoo.be

Universiteit Gent: <https://www.ugent.be/en>, bastiaan.baccarne@ugent.be

Studio Dott: oursexyssecretary@studiodott.be, tomas@studiodott.be

Chase Creative: creative@chase.be, sven.deconinck@chase.be

Inuits: info@inuits.eu

Grafisch ontwerp door

DIFT

bert@dift.be

<https://dift.be/nl/>

Contactlijst

Copyrights afbeeldingen

Cover afbeelding: © STAM

© Archief Stad Gent: pagina 3, 5, 6, 7 en 25

© Brecht Vanmaele: pagina 22

© Designmuseum: pagina 4, 5, 9 en 31

© Google maps: pagina 9, 29 en 31

© Huis van Alijn: pagina 5

© iDROPS: pagina 32

© Industriemuseum: pagina 4, 9, 11, 14, 31 en 35

© Rudi Bogaerts: pagina 27

© STAM: pagina 4, 5, 6, 8 en 38

